

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 16. februārī¹

Lieta C-756/21

X

pret

***International Protection Appeals Tribunal,
Minister for Justice and Equality,
Īriju,
Attorney General***

(*High Court* (Augstā tiesa, Īrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Bēgļa statusa piešķiršanas nosacījumi – Alternatīvās aizsardzības pieteikums – Starptautiskās aizsardzības pieteikumu izvērtēšana – Dalībvalsts pienākums sadarboties ar pieteikuma iesniedzēju – Apmērs – Pārbaude tiesā – Apmērs – Saprātīgs termiņš lēmuma pieņemšanai – Pārkāpums – Sekas – Pieteikuma iesniedzēja vispārējā uzticamība – Novērtēšanas kritēriji

I. Ievads

1. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Direktīvas 2004/83/EK² 4. panta, kā arī uz Direktīvas 2005/85/EK³ 8. un 23. panta interpretāciju.

2. Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar prasību, ko prasītājs pamatlietā X, trešās valsts valstspiederīgais, cēlis par *International Protection Appeals Tribunal* (Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa, Īrija) lēmumu, ar kuru tā noraidīja viņa prasības pret lēmumiem noraidīt viņa patvēruma un alternatīvās aizsardzības pieteikumus. Strīds ir starp prasītāju un Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesu, *Minister for Justice and Equality* (tieslietu un vienlīdzības ministrs, Īrija), Īriju un *Attorney General* (ģenerālprokurors, Īrija) (turpmāk visi kopā – “atbildētāji”).

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Padomes Direktīva (2004. gada 29. aprīlis) par minimālajiem standartiem un statusu, lai trešo valstu pilsoņus vai bezvalstniekus atzitu par bēgļiem vai personām, kam kādā citā veidā vajadzīga starptautiska aizsardzība, un par sniegtās aizsardzības apjomu (OV 2004, L 304, 12. lpp.).

³ Padomes Direktīva (2005. gada 1. decembris) par minimālajiem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV 2005, L 326, 13. lpp.).

3. *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) uzdod septiņus prejudiciālus jautājumus, kas aptver trīs problēmas: pirmo – saistībā ar atbildīgās iestādes sadarbības pienākuma ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju apmēru un sekām, ko rada šā pienākuma iespējama neizpilde; otro – saistībā ar lēmumu par patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikumiem nepieņemšanas saprātīgā termiņā sekām; un trešo – saistībā ar nepatiesu ziņu, kas sākotnēji sniegta viņa pieteikumā, ietekmi uz pieteikuma iesniedzēja vispārējo uzticamību, ja viņš vēlāk sniedzis paskaidrojumus un pie pirmās izdevības atsaucis šo deklarāciju.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Starptautiskās tiesības

4. Saskaņā ar Konvencijas par bēgļa statusu⁴ 1. panta A iedaļas 2. punkta pirmo daļu jēdziens “bēglis” attiecināms uz jebkuru personu, kas “sakarā ar labi pamatotām bailēm no vajāšanas pēc rases, reliģijas, tautības, piederības īpašai sociālai grupai pazīmēm vai politiskās pārliecības dēļ atrodas ārpus savas pilsonības valsts un nespēj vai sakarā ar šādām bailēm nevēlas izmantot šīs valsts aizsardzību; vai personu, kam nav pilsonības un kas, atrodoties ārpus savas iepriekšējās mītnes zemes, šādu notikumu rezultātā nespēj vai šādu bailu dēļ nevēlas tajā atgriezties”.

B. Savienības tiesības

5. Papildus dažām primāro tiesību normām, proti, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 41. un 47. pantam, šajā lietā ir nozīmīgs Direktīvas 2004/83⁵ 4. pants un 15. panta c) punkts, kā arī Direktīvas 2005/85⁶ 8. panta 2. un 3. punkts, 23. panta 1. un 2. punkts un 39. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

III. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

6. Prasītājs pamatlietā ir Pakistānas valstspiederīgais, kurš pēc uzturēšanās no 2011. līdz 2015. gadam Apvienotajā Karalistē 2015. gada 1. jūlijā ieradās Īrijā, neiesniedzot starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

7. 2015. gada 2. jūlijā prasītājs pamatlietā Īrijā iesniedza pieteikumu par bēgļa statusa piešķiršanu. Sākotnēji šis pieteikums bija balstīts uz nepatiesu ziņu, ko prasītājs pamatlietā vēlāk atsauc, balstoties uz faktu, ka viņš bija atradies bumbas sprādziena tiešā tuvumā teroristu uzbrukumā, kurš tika sarīkots bērnu laikā Pakistānā un kurā tika nogalināts aptuveni četrdesmit cilvēku, tostarp divi viņa paziņas. Prasītājs apgalvo, ka šis notikums viņu spēcīgi ietekmējis, tāpēc viņam esot bail dzīvot Pakistānā un viņš baidās ciest uzbrukumos, ja tiks nosūtīts atpakaļ. Viņš apgalvo,

⁴ Konvencija, kas parakstīta Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)), stājusies spēkā 1954. gada 22. aprīlī, papildināta ar 1967. gada 31. janvārī Ņujorkā noslēgto Protokolu par bēgļa statusu, kas stājies spēkā 1967. gada 4. oktobrī (turpmāk tekstā – “Ženēvas konvencija”).

⁵ Direktīva 2004/83 tika aizstāta un atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.). Taču, tā kā Īrija nepiedalījās šajā pēdējā direktīvā, šajā dalībvalstī joprojām ir piemērojama Direktīva 2004/83. Skat. Direktīvas 2011/95 50. apsvērumu un 40. pantu.

⁶ Direktīva 2005/85 tika aizstāta un atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.). Taču, tā kā Īrija nepiedalījās šajā pēdējā direktīvā, šajā dalībvalstī joprojām ir piemērojama Direktīva 2005/85. Skat. Direktīvas 2013/32 53. pantu.

ka cieš no trauksmes, depresijas un miega traucējumiem. Viņa pieteikumu 2016. gada 14. novembrī noraidīja *Office of the Refugee Applications Commissioner* (Bēgļu patvēruma pieteikumu komisāra birojs, Īrija).

8. 2016. gada 2. decembrī prasītājs pamatlietā par šo lēmumu cēla prasību *Refugee Appeals Tribunal* (Bēgļu apelācijas tiesa, Īrija). Tiesvedība saistībā ar šo prasību tika apturēta, ņemot vērā tiesību aktu grozījumus, kas tika veikti 2016. gada 31. decembrī *International Protection Act 2015* (2015. gada Starptautiskās aizsardzības likums) spēkā stāšanās dēļ – ar to tika apvienotas pirms tam paredzētās dažādās starptautiskās aizsardzības procedūras un tostarp tika izveidots *International Protection Office* (Starptautiskās aizsardzības birojs) un Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa.

9. 2017. gada 13. martā prasītājs pamatlietā iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kuru Starptautiskās aizsardzības birojs noraidīja. 2018. gada 13. februārī viņš pārsūdzēja šo lēmumu Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesā.

10. Ar 2019. gada 7. februāra lēmumu Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa noraidīja abas prasības.

11. 2019. gada 7. aprīlī prasītājs pamatlietā iesniedza apelācijas sūdzību *High Court* (Augstā tiesa), lūdzot atcelt šo Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesas lēmumu.

12. Šīs apelācijas sūdzības pamatojumam prasītājs pamatlietā, pirmkārt, apgalvo, ka informācija par izcelsmes valsti no 2015. līdz 2017. gadam, ko izmantoja Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa, bija nepilnīga un novecojusi, tāpēc minētā tiesa nav ņēmusi vērā situāciju, kas Pakistānā valdīja 2019. gada 7. februāra lēmuma pieņemšanas brīdī. Turklāt Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa neesot atbilstoši pārbaudījusi tai pieejamo informāciju.

13. Otrkārt, lēmuma par 2015. gada 2. jūlija pieteikumu pieņemšanas termiņš esot acīmredzami nesaprātīgs un pārkāpjot efektivitātes principu, Hartas 47. pantu un Savienības tiesībās noteiktos minimālos standartus.

14. Treškārt, Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa esot tikusi informēta par prasītāja pamatlietā garīgās veselības stāvokli, taču nav nodrošinājusi, ka tās rīcībā būtu visi nepieciešamie pierādījumi, lai varētu pienācīgi lemt par pieteikumiem. It īpaši Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesai būtu bijis jālūdz tiesu medicīnas ekspertīze, ko parasti izmanto, lai pamatotu spīdzināšanas upura iesniegtu patvēruma pieteikumu, vai kāda cita ekspertīze par viņa garīgās veselības stāvokli.

15. Ceturtkārt, runājot par citiem viņa pieteikumam nozīmīgiem elementiem, šaubas neesot bijušas par labu prasītājam pamatlietā, lai gan viņa garīgās veselības stāvoklis netika pienācīgi noskaidrots un ņemts vērā. Tādējādi daži nozīmīgi viņa argumenti netika pārbaudīti vai netika ņemti vērā un starp viņu un atbildīgajām iestādēm nenotika nekāda sadarbība, it īpaši saistībā ar minēto tiesu medicīnas ekspertīzi.

16. Piektkārt, tādos lietas apstākļos, kuros prasītājs pamatlietā ir atzinis, ka viņa sākotnējais notikumu izklāsts bijis maldīgs, un kuros pastāvēja iespēja, ka viņš cieš no garīgās veselības problēmām, būtu nesaprātīgi secināt, ka šis izklāsts nav ticams viņa argumentu būtisko aspektu dēļ.

17. *High Court* (Augstā tiesa) vispirms uzskata, ka Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa nav izpildījusi savu sadarbības pienākumu, jo nav ieguvusi ne atbilstošu informāciju par izcelsmes valsti, ne tiesu medicīnas ekspertīzi. Tomēr tā vēlas zināt, vai Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa saskaņā ar Savienības tiesībām bija pienākums saņemt šādu ekspertīzi un vai Savienības tiesībām atbilst prasība valsts tiesībās, lai prasītājs pamatlietā nolūkā panākt Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesas lēmuma atcelšanu pierādītu kaitējumu, kas izriet no šādas pienākumu neizpildes.

18. Papildus šī tiesa vēlas zināt, kādi secinājumi tai jāizdara no fakta, ka starp pieteikuma iesniegšanu 2015. gada 2. jūlijā un Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesas lēmuma pieņemšanu 2019. gada 7. februārī bija pagājis vairāk nekā trīsarpus gadu, jo šo lēmuma pieņemšanas termiņu tā uzskata par nesaprātīgu.

19. Visbeidzot iesniedzējtiesa šaubās par to, ka viena nepatiesa ziņa, kuru prasītājs pamatlietā ir paskaidrojis un atsaucis pie pirmās izdevības, varētu pamatot informācijas vispārējās uzticamības apšaubīšanu.

20. Šādos apstākļos *High Court* (Augstā tiesa) ar 2021. gada 23. novembra lēmumu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2021. gada 9. decembrī, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai apstākļos, kad saistībā ar alternatīvās aizsardzības pieteikumu ir notikusi pilnīga [sprieduma M.⁷] 66. punktā atspoguļotā sadarbības pienākuma neizpilde, šī pieteikuma izskatīšanai ir atņemta “jebkāda lietderīga iedarbība” [sprieduma Komisija/Vācija⁸] izpratnē?
- 2) Ja atbilde uz [pirmo] jautājumu ir apstiprinoša, vai iepriekš minētā sadarbības pienākuma neizpilde pati par sevi dod pieteikuma iesniedzējam tiesības prasīt lēmuma par atteikumu piešķirt alternatīvo aizsardzību atcelšanu?
- 3) Ja atbilde uz [otro] jautājumu ir noliedzīga, kuram attiecīgā gadījumā ir pienākums pierādīt, ka lēmums par atteikumu varētu būt bijis citāds, ja lēmuma pieņēmējs būtu pienācīgi sadarbojies?
- 4) Vai lēmuma par starptautiskās aizsardzības pieteikumu nepieņemšana saprātīgā termiņā dod pieteikuma iesniedzējam tiesības prasīt lēmuma atcelšanu, kad tas ir pieņemts?
- 5) Vai laiks, kas ir vajadzīgs, lai ieviestu izmaiņas dalībvalstī piemērojamajā patvēruma piešķiršanas regulējumā, atbrīvo šo dalībvalsti no tādas starptautiskās aizsardzības sistēmas piemērošanas, kura būtu nodrošinājusi, ka lēmums par šādu aizsardzības pieteikumu tiek pieņemts saprātīgā termiņā?
- 6) Ja iestādei, kas pieņem lēmumu par starptautisko aizsardzību, trūkst pierādījumu par pieteikuma iesniedzēja garīgās veselības stāvokli, bet ir daži pierādījumi, kas liecina par to, ka pieteikuma iesniedzējs, iespējams, cieš no šādām problēmām, vai tad šim lēmuma pieņēmējam, pirms tas pieņems galīgo lēmumu, ir pienākums veikt papildu izpēti vai jebkāds cits pienākums saskaņā ar [sprieduma M.] 66. punktā minēto sadarbības pienākumu vai saskaņā ar citiem apsvērumiem?

⁷ Tiesas spriedums, 2012. gada 22. novembris (C-277/11, turpmāk tekstā – “spriedums M.”, EU:C:2012:744).

⁸ Spriedums, 2015. gada 15. oktobris (C-137/14, EU:C:2015:683).

- 7) Ja dalībvalsts pilda savu pienākumu saskaņā ar [Direktīvas 2004/83] 4. panta 1. punktu, proti, vērtē attiecīgās pieteikuma sastāvdaļas, vai tad būtu pieļaujams atzīt, ka pieteikuma iesniedzēja vispārējā uzticamība pati par sevi nav pierādīta, jo viņš bija sniedzis tikai vienu nepatiesu ziņu un pēc tam pirmajā saprātīgi iespējamā brīdī to ir paskaidrojis un atsaucis?”

IV. Tiesvedība Tiesā

21. Iesniedzējtiesa ir lūgusi piemērot šai lietai steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, kas paredzēta Tiesas Reglamenta 107. pantā.

22. 2021. gada 17. decembrī Tiesas pirmā palāta pēc tiesneša referenta ieteikuma un ģenerāladvokāta uzklaušanās nolēma, ka šis lūgums nav jāapmierina.

23. Rakstveida apsvērumus iesniedza prasītājs pamatlietā, atbildētāji, Vācijas un Nīderlandes valdības, kā arī Eiropas Komisija. Atbildētājs pamatlietā, Īrijas valdība un Komisija piedalījās 2022. gada 16. novembra tiesas sēdē.

24. 2022. gada 20. septembra lūgumā sniegt paskaidrojumus Tiesa aicināja iesniedzējtiesu precizēt piemērojamo tiesisko regulējumu un Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesai piešķirto lomu. Iesniedzējtiesa atbildēja ar 2022. gada 21. oktobra dokumentu.

V. Par pieņemamību

25. Atbildētāji apstrīd septiņu prejudiciālo jautājumu pieņemamību.

26. Pirmkārt, tie apgalvo, ka pirmais jautājums esot hipotētisks, ciktāl tas ir balstīts uz iesniedzējtiesas nepierādītu premisu, divu iemeslu dēļ. No vienas puses, pretēji tam, kā liecina šā jautājuma formulējums, iesniedzējtiesa neesot konstatējusi “pilnīgu sadarbības pienākuma neizpildi” un nav varējusi izdarīt šādu secinājumu, balstoties uz lietas apstākļiem. No otras puses, šis jautājums liktu Tiesai pieņemt izšķirošu lēmumu par lietas apstākļiem, taču tas neesot tās kompetencē. Atbildētāji uzskata, ka šie apsvērumi attiecas arī uz otro un trešo jautājumu to saistības ar pirmo jautājumu dēļ.

27. Otrkārt, atbildētāji apgalvo, ka arī ceturtais un piektais jautājums esot hipotētisks, jo iesniedzējtiesa neesot konstatējusi, ka būtu pārkāpts pienākums pieņemt lēmumu saprātīgā termiņā.

28. Treškārt, atbildētāji uzskata, ka sestais jautājums neesot nepieciešams pamatlītas izspriešanai, jo Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa ir ņēmusi vērā prasītāja pamatlietā iesniegtos medicīniskos pierādījumus un neesot tos apšaubījusi.

29. Visbeidzot, ceturtkārt, atbildētāji apgalvo, ka septītais jautājums esot hipotētisks un tādēļ uz to nav jāatbild, ciktāl prasītājs pamatlietā ir precizējis, ka viņš neapstrīd Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesas secinājumus par viņa uzticamību, un ciktāl pretēji tam, par ko varētu vadināt domāt šā jautājuma formulējums, nepatiesā ziņa nav bijusi vienīgais elements, kas Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesai licis uzskatīt, ka prasītāja pamatlietā uzticamība nav pierādīta. Šajā ziņā citi nozīmīgi elementi esot saistīti ar to, ka viņš esot tikai ļoti novēloti pieminējis būtiskus faktus saistībā ar pagātnes notikumiem un nav lūdzis starptautisko aizsardzību savā sākotnējā pieteikumā.

30. Šie iebildumi mani nepārliecina.

31. Atgādināšu, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams, ja ir acīmredzams, ka Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesību apstākļi, kas vajadzīgi, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem⁹.

32. Šajā kontekstā būtu grūti apgalvot, ka prejudiciālajiem jautājumiem nav nekādas saiknes ar realitāti, ka tie ir hipotētiski vai nesniedz nepieciešamos faktus.

33. Šajā gadījumā attiecībā uz pirmā, otrā, trešā un sestā jautājuma it kā hipotētisko raksturu, protams, ir taisnība, ka iesniedzējtiesas izklāstītie faktiskie apstākļi nenorāda uz Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesas “pilnīgu sadarbības pienākuma neizpildi”¹⁰. Taču no šiem jautājumiem izriet, ka iesniedzējtiesa vēlas zināt tieši to, vai minētie fakti liecina par atbildīgo iestāžu pienākuma sadarbības ar pieteikuma iesniedzēju pārkāpumu, un to, kādi secinājumi tai attiecīgā gadījumā jāizdara, ņemot vērā ierobežojumus, kas valsts tiesībās noteikti šīm iestādēm¹¹.

34. Attiecībā uz ceturto un piekto jautājumu tas, ka iesniedzējtiesa vēl nav konstatējusi, ka nav izpildīts pienākums pieņemt lēmumu saprātīgā termiņā, bet plāno to darīt, arī nav pietiekams iemesls, lai šajā gadījumā secinātu, ka šie jautājumi ir hipotētiski.

35. Turklāt no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka sestais jautājums attiecas uz iespējamu pienākumu saņemt tiesu medicīnas ekspertīzi, kas papildinātu prasītāja pamatlietā jau iesniegtās ekspertīzes. Tam, ka Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa ir ņēmusi vērā ieinteresētās personas iesniegtos medicīniskos pierādījumus un nav tos apšaubījusi, nav sakara ar šo pienākumu, un tas nevar likt apšaubīt minētā jautājuma atbilstību.

36. Visbeidzot attiecībā uz septīto jautājumu jānorāda, ka atbildētāji apstrīd iesniedzējtiesas veikto faktu konstatāciju, kā arī tās sniegto šā jautājuma atbilstības vērtējumu pamatlietas izspriešanai. Taču nevis Tiesai, bet gan iesniedzējtiesai esot jākonstatē un jānovērtē fakti, kas saistīti ar prasītāja pamatlietā uzticamību.

37. Rezumējot – pašai iesniedzējtiesai ir jānosaka lietas juridiskie jautājumi, par ko būtu jāsniedz Savienības tiesību interpretācija.

38. Tāpēc jāuzskata, ka prejudiciālie jautājumi ir pieņemami, un tie jāizvērtē pēc būtības.

VI. Par lietas būtību

A. *Vispārīgi apsvērumi par Direktīvu 2004/83 un 2005/85 interpretāciju*

39. Man šķiet lietderīgi pirms pievēršanās prejudiciālo jautājumu vērtējumam īsumā atgādināt sistēmu, kādā iekļaujas Direktīvas 2004/83 un 2005/85.

⁹ Skat. neseno spriedumu, 2022. gada 20. septembris, VD un SR (C-339/20 un C-397/20, EU:C:2022:703, 57. punkts).

¹⁰ Par pirmā jautājuma formulējumu norādīšu, ka tas sākas ar vārdu savienojumu “vai apstākļos”.

¹¹ Par šiem ierobežojumiem skat. šo secinājumu 17. punktu.

40. Pirmkārt, vēlētos norādīt – no Direktīvas 2004/83 3. apsvēruma izriet, ka Ženēvas konvencija ir bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskā režīma stūrakmens. Tāpat no šīs direktīvas 16. un 17. apsvēruma izriet, ka normas attiecībā uz bēgļa statusa piešķiršanas nosacījumiem, kā arī uz tā saturu ir pieņemtas, lai palīdzētu dalībvalstu kompetentajām iestādēm piemērot šo konvenciju, pamatojoties uz kopīgiem jēdzieniem un kritērijiem¹². Turklāt no Direktīvas 2005/85 2., 3., 5. un 7. apsvēruma izriet, ka tā izveido kopēju garantiju shēmu, kas ļauj nodrošināt pilnīgu minētās konvencijas ievērošanu. Pēdējās minētās 33. pantā ir iedibināts neizraidīšanas princips. Šis princips kā pamattiesības ir garantēts Hartas 18. pantā un 19. panta 2. punktā¹³.

41. No tā izriet, ka Direktīvu 2004/83 un 2005/85 normu interpretācija ir jāveic, raugoties no katras šīs direktīvas vispārējās sistēmas un mērķa skatpunkta un ievērojot Ženēvas konvenciju un citus atbilstošus līgumus, kas minēti LESD 78. panta 1. punktā¹⁴. Turklāt, kā izriet no Direktīvas 2004/83 10. apsvēruma un Direktīvas 2005/85 8. apsvēruma, šī interpretācija ir jāveic, arī ievērojot Hartā atzītās tiesības¹⁵.

42. Otrkārt, vēlētos arī norādīt, ka Direktīvas 2004/83 mērķis ir noteikt minimālos standartus nosacījumiem, kas jāizpilda trešo valstu valstspiederīgajiem, lai tie varētu saņemt starptautisko aizsardzību, un šīs aizsardzības apjomu, savukārt Direktīvas 2005/85 mērķis ir noteikt minimālos standartus attiecībā uz pieteikumu pārbaudes procedūrām, vienlaikus precizējot patvēruma meklētāju tiesības.

43. Šādā kontekstā izskatīšu iesniedzējtiesas uzdotos jautājumus. Vispirms pārbaudīšu atbildīgās iestādes pienākuma sadarboties ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju apmēru Direktīvas 2004/83 4. panta izpratnē, kā arī sekas, kas rodas šā pienākuma iespējama pārkāpuma gadījumā (B iedaļa). Pēc tam pievērsīšos lēmuma par patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikumu nepieņemšanas saprātīgā termiņā sekām, ņemot vērā Direktīvas 2005/85 23. pantu (C iedaļa). Visbeidzot izskatīšu jautājumu par pieteikuma iesniedzēja vispārējo uzticamību (D iedaļa).

B. Par pienākuma sadarboties apmēru un šā pienākuma pārkāpuma sekām (pirmais, otrais, trešais un sestais jautājums)

44. Ar pirmo, otro, trešo un sesto jautājumu, uz kuriem ierosinu atbildēt kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2004/83 4. panta 1. punktā paredzētais pienākums sadarboties uzlikt atbildīgajai iestādei pienākumu saņemt aktuālu informāciju par patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valsti un, ja eksistē norādes par garīgās veselības problēmām, kas, iespējams, radušās pēc šajā valstī notikuša traumējoša atgadījuma, saņemt tiesu medicīnas ekspertīzi par pieteicēja garīgo veselību. Papildus šī tiesa vēlas zināt, vai šā pienākuma pārkāpums pats par sevi var likt atcelt lēmumu, ar kuru noraidīti šie pieteikumi, vai arī ir iespējams pieteikuma iesniedzējam uzlikt pienākumu pierādīt, ka lēmums būtu varējis būt atšķirīgs, ja nebūtu noticis šāds pārkāpums.

¹² Skat. spriedumu, 2010. gada 2. marts, *Salahadin Abdulla* u.c. (C-175/08, C-176/08, C-178/08 un C-179/08, EU:C:2010:105, 52. punkts), kā arī 2022. gada 3. marts, *Secretary of State for the Home Department* (Palestīnas izcelsmes bēgļa vai bezvalstnieka statuss) (C-349/20, EU:C:2022:151, 39. punkts).

¹³ Spriedums, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi* (C-181/16, EU:C:2018:465, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹⁴ Agrākais EKL 63. panta pirmās daļas 1. punkts.

¹⁵ Attiecībā uz Direktīvu 2004/83 skat. it īpaši spriedumus, 2010. gada 2. marts, *Salahadin Abdulla* u.c. (C-175/08, C-176/08, C-178/08 un C-179/08, EU:C:2010:105, 53. un 54. punkts), kā arī 2022. gada 3. marts, *Secretary of State for the Home Department* (Palestīnas izcelsmes bēgļa vai bezvalstnieka statuss) (C-349/20, EU:C:2022:151, 40. punkts). Attiecībā uz Direktīvu 2005/85 skat. it īpaši spriedumus, 2011. gada 28. jūlijs, *Samba Diouf* (C-69/10, EU:C:2011:524, 34. punkts) un 2013. gada 31. janvāris, D. un A. (C-175/11, EU:C:2013:45, 58. punkts).

45. Man šķiet, ka atbildi uz šiem jautājumiem var iegūt, pārbaudot dalībvalsts pienākuma sadarboties nozīmi Direktīvas 2004/83 4. panta izpratnē.

1. Par dalībvalsts pienākuma sadarboties nozīmi

46. Iesniedzējtiesa norāda, ka pieteikuma iesniedzēja sniegtā informācija par izcelsmes valsti nebija aktuāla pat tajā dienā, kad viņš šo informāciju sniedza. It īpaši izšķirošajā konstatējumā apstrīdētajā lēmumā¹⁶ Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa atsauca uz Austrijas faktu vākšanas misiju 2015. gadā¹⁷ un uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroja (UNHCR) [Apvienoto Nāciju Organizācijas Bēgļu aģentūra (UNHCR)] (turpmāk tekstā – “Augstais komisārs”) 2017. gada ziņojumu¹⁸. Šīs tiesas ieskatā šos elementus pēc būtības nevarēja uzskatīt par tādiem, kas saistībā ar 2019. gada 7. februārī pieņemto lēmumu sniedz aktualizētu informāciju par izcelsmes valsti¹⁹. Tādēļ, balstoties uz Direktīvas 2004/83 4. pantu, kā Tiesa to interpretējusi spriedumā M., iesniedzējtiesa uzskata, ka Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa nav izpildījusi savu sadarbības pienākumu, jo nav ieguvusi atbilstošu un aktualizētu informāciju par pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valsti.

47. Šāda pieeja man šķiet *a priori* saprātīga. Tomēr būtu lietderīgi noskaidrot dažus aspektus.

48. Atgādinājumam, kā izriet Direktīvas 2004/83 4. panta nosaukuma, šis pants attiecas uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma “faktu un apstākļu novērtēšanu”. Tiesas ieskatā šī “novērtēšana” notiek divos atsevišķos posmos. Pirmais posms attiecas uz to faktisko apstākļu konstatēšanu, kuri varētu būt pierādījums pieteikuma pamatojumam, un otrais posms attiecas uz šo pierādījumu juridisko vērtējumu, kas ietver lēmumu par to, vai, ņemot vērā konkrēto gadījumu raksturojošos faktus, Direktīvas 2004/83 9., 10. un 15. pantā paredzētie pamatnoteikumi starptautiskās aizsardzības piešķiršanai ir izpildīti²⁰.

49. Šādā kontekstā rodas jautājums, kāda konkrēti ir pienākuma sadarboties ar pieteikuma iesniedzēju nozīme katrā šajā posmā.

a) Par pienākumu sadarboties pirmajā novērtēšanas posmā, kas attiecas uz faktisko apstākļu konstatēšanu

50. Iesākumā atgādināšu, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/83 4. panta 1. punktu, kaut arī parasti pieteikuma iesniedzējam ir jāiesniedz visas sastāvdaļas, kas nepieciešamas, lai pamatotu savu pieteikumu, tomēr attiecīgajai dalībvalstij ir jāsadarbjas ar pieteikuma iesniedzēju stadijā, kad

¹⁶ Iesniedzējtiesas ieskatā šis Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesas secinājums attiecoties uz faktu, ka situācija pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valstī bija tāda, kurā notiek nešķirota vardarbība iekšējā/starptautiskā bruņotā konfliktā. Skat. šo secinājumu 59. punktu.

¹⁷ Runa bija par informāciju, kas iegūta 2015. gada jūlijā īstenotā faktu vākšanas misijā attiecībā uz reģionu, no kura nācis prasītājs.

¹⁸ Freedom House, *Refworld Freedom in the World 2017 – Pakistan*, UNHCR. Šīs tiesas ieskatā minētais ziņojums parāda, ka teroristiskā vardarbība Pakistānā ir krietni mazinājusies un skar tikai 2017. gada pirmo trimestri.

¹⁹ Skat. šo secinājumu 10. punktu.

²⁰ Spriedumi M. (64. punkts); 2014. gada 2. decembris, A u.c. (no C-148/13 līdz C-150/13, EU:C:2014:2406, 55. punkts), kā arī 2022. gada 3. marts, *Secretary of State for the Home Department* (Palestīnas izcelsmes bēgļa vai bezvalstnieka statuss) (C-349/20, EU:C:2022:151, 63. punkts).

tiek izvērtēti pieteikuma atbilstošie elementi²¹. Citiem vārdiem, šī tiesību norma uzliek dalībvalstu iestādēm “pozitīvu pienākumu” rīkoties, sadarbojoties ar pieteikuma iesniedzēju, lai novērtētu šos elementus²².

51. Šajā ziņā no Direktīvas 2004/83 4. panta 2. punkta izriet, ka pierādījumi, kas var pamatot starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ir pieteikuma iesniedzēja sniegtā informācija un visi dokumenti, kas ir tā rīcībā, saistībā ar viņa individuālo situāciju, tostarp vecumu, pagātni, identitāti un pilsonību vai pilsonībām. Tātad šī tiesību norma attiecas uz visiem atbilstošajiem elementiem, lai pamatotu pieteikumu, un līdz ar to attiecas uz informāciju un dokumentiem saistībā ar pieteikuma iesniedzēja *pagātnes faktiskajiem apstākļiem*, tostarp tiem, kas saistīti ar “iepriekšējās dzīvesvietas valsti(-īm) un vietu(-ām)”.

52. Atgādināšu arī, ka Tiesa jau ir izskaidrojusi dalībvalsts pienākuma sadarboties nozīmi pirmajā novērtēšanas posmā. Tā ir precizējusi: ja kāda iemesla dēļ starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja sniegtie fakti nav *pilnīgi, aktuāli vai atbilstoši*, attiecīgajai dalībvalstij šajā procedūras stadijā ir aktīvi jāsadarbojas ar pieteikuma iesniedzēju, lai ļautu viņam izpildīt visus nosacījumus pieteikuma atbalstīšanai²³. Tāpat tā ir norādījusi, ka dalībvalsts iestādes bieži vien var būt labākā situācijā nekā pieteikuma iesniedzējs, lai piekļūtu noteikta veida dokumentiem²⁴.

53. Tādēļ, manuprāt, ir acīmredzams, ka pirmajā novērtēšanas posmā, kas attiecas uz to faktisko apstākļu konstatēšanu, kuri varētu būt pierādījums pieteikuma pamatojumam, Direktīvas 2004/83 4. pantā paredzētā prasība sadarboties uzliek atbildīgajai iestādei pienākumu saņemt *pilnīgu un aktualizētu informāciju par patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valsti*.

54. Ņemot to vērā, vēl rodas jautājums, vai šāds attiecīgās dalībvalsts iestāžu “sadarbības” pienākums pastāv otrajā novērtēšanas posmā.

b) Vai pastāv pienākums sadarboties otrajā novērtēšanas posmā, kas attiecas uz pieteikuma pamatošanai sniegto pierādījumu juridisko vērtējumu?

55. Atgādināšu, ka Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta a) apakšpunktā saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma individuālu izvērtēšanu ir paredzēts, ka šis novērtējums jāveic, tostarp ņemot vērā *visus būtiskos faktus, kas attiecas uz izcelsmes valsti laikā, kad tiek pieņemts lēmums par pieteikumu*, tostarp izcelsmes valsts normatīvos aktus un veidu, kādā tie tiek piemēroti.

56. Šis pieteikuma individuālais novērtējums, kā jau norādīju²⁵, ir otrais posms patvēruma vai starptautiskās aizsardzības pieteikuma “faktu un apstākļu novērtēšanā” Direktīvas 2004/83 4. panta izpratnē. Šis posms ir saistīts ar pieteikuma pamatojumam sniegto pierādījumu juridisko vērtējumu, lai noteiktu, vai tie patiešām atbilst nosacījumiem, kādi tiek prasīti, lai piešķirtu lūgto bēgļa statusu vai starptautisko aizsardzību²⁶.

²¹ Spriedums M. (65. punkts).

²² Ģenerālvokātes E. Šarpstones [E. Sharpston] secinājumi apvienotajās lietās A u.c. (no C-148/13 līdz C-150/13, EU:C:2014:2111, 42. punkts).

²³ Spriedums M. (66. punkts). Šajā ziņā skat. arī ģenerālvokāta Ī. Bota [Y. Bot] secinājumus lietā M. (C-277/11, EU:C:2012:253, 67. punkts).

²⁴ Spriedums, 2022. gada 3. marts, *Secretary of State for the Home Department* (Palestīnas izcelsmes bēgļa vai bezvalstnieka statuss) (C-349/20, EU:C:2022:151, 64. punkts un tajā minētā judikatūra).

²⁵ Skat. šo secinājumu 48. punktu.

²⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumu M. (69. punkts).

57. Kā Tiesa jau ir nospriedusi, par šādu pieteikuma pamatotības izvērtēšanu ir atbildīga vienīgi kompetentā valsts iestāde, un tas nozīmē, ka šajā procedūras stadijā prasība šai iestādei sadarboties ar pieteikuma iesniedzēju, kāda ir paredzēta Direktīvas 2004/83 4. panta 1. punkta otrajā teikumā, nav atbilstoša²⁷. Šajā ziņā atgādināšu, ka no Direktīvas 2005/85 4. panta 1. punkta un 8. panta 2. punkta izriet, ka atbildīgajai iestādei ir pienākums veikt pieteikumu “atbilstīgu izvērtēšanu”, pēc kuras tā pieņem lēmumu²⁸. It īpaši no šīs direktīvas 8. panta 2. punkta b) apakšpunkta izriet, ka dalībvalstis rūpējas par to, lai tiktu saņemta *precīza un aktualizēta informācija* par vispārējo situāciju, kas valda patvēruma meklētāju izcelsmes valstīs²⁹, no dažādiem avotiem, piemēram, no Augstā komisāra³⁰.

58. Tādēļ pilnībā piekritu Komisijas nostājai, saskaņā ar kuru no šīm tiesību normām izriet, ka atbilstoši Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta a) apakšpunktam atbildīgajai iestādei ir jāizpilda vairāk nekā vienkārši sadarbības ar pieteikuma iesniedzēju pienākums saistībā ar informāciju par situāciju izcelsmes valstī. Patiesībā, ja persona atbilst Direktīvā 2004/83 paredzētajiem nosacījumiem, dalībvalstīm ir pienākums piešķirt lūgto starptautisko aizsardzību, jo to iestādēm šajā ziņā nav diskrecionāras varas³¹. Tā kā atbilstoši Direktīvas 2005/85 28. panta 1. punktam dalībvalstis pieteikumu par nepamatotu var uzskatīt tikai tad, ja atbildīgā iestāde ir noteikusi, ka meklētāju nekvalificē par bēgļi saskaņā ar Direktīvu 2004/83, šī iestāde nevar noraidīt pieteikumu, neveicot tā “atbilstīgu izvērtēšanu” un līdz ar to neņemot vērā aktualizētu informāciju par situāciju izcelsmes valstī.

59. Tas tā it īpaši ir attiecībā uz Direktīvas 2004/83 15. panta c) punktā minēto noteikumu par būtisku kaitējumu, kas saistīts ar smagiem un individuāliem draudiem civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā, kādi ir pamatlietā minētie³². Tiesa jau ir nospriedusi: lai atzītu šāda veida draudu pastāvēšanu, pieteikuma iesniedzējam nav noteikti jāpierāda, ka šie draudi ir vērsti konkrēti pret viņu tādu apstākļu dēļ, kas raksturo viņa individuālo stāvokli. Tiesas ieskatā plaši izplatītas vardarbības – kas raksturo bruņotu konfliktu – pakāpi novērtē kompetentās valsts iestādes, kurās ir iesniegts alternatīvās aizsardzības pieteikums, vai tās dalībvalsts tiesas, kurās izskatīšanai ir nodots lēmums, ar ko ir noraidīts šāds pieteikums³³. Turklāt jāatgādina, ka jautājuma, vai konstatētie apstākļi veido vai neveido tādus draudus, ka attiecīgajai personai, ņemot vērā tās individuālo situāciju, var būt pamats baidīties no faktiskas vajāšanas, vērtējums katrā ziņā jāveic uzmanīgi un rūpīgi, jo runa ir par jautājumiem, kas saistīti ar personas neaizskaramību un ar individuālām brīvībām, proti, par jautājumiem, kas saistīti ar Savienības pamatvērtībām³⁴.

60. Tāpēc no iepriekš minētā izriet, ka Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta a) apakšpunktā atbildīgajai iestādei saistībā ar tās pienākumu veikt pieteikuma *atbilstīgu izvērtēšanu* Direktīvas 2005/85 8. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē ir pienākums saņemt *precīzu un aktualizētu* informāciju par patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja

²⁷ Spriedums M. (70. punkts).

²⁸ Spriedums, 2018. gada 25. janvāris, F (C-473/16, EU:C:2018:36, 40. punkts).

²⁹ Spriedums M. (67. punkts).

³⁰ Par atbildīgās iestādes pienākumu pēc savas iniciatīvas saņemt un novērtēt ziņojumus par vispārējo situāciju pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valstī skat. Reneman, M., “The Burden and Standard of Proof and Evidentiary Assessment”, *EU Asylum Procedures and the Right to an Effective Remedy*, Hart Publishing, Londona, 2014, 183.–248. lpp., it īpaši 204. lpp.

³¹ Šajā nozīmē skat. it īpaši spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 50. punkts).

³² Šajā ziņā skat. šo secinājumu 46. punktu un 16. zemsvītras piezīmi. Iesniedzējtiesas ieskatā, ņemot vērā puštunu (patanu) vajāšanu Pakistānā, ir pārsteidzoši, ka Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesas lēmums neietver nevienu apsvērumu par prasītāja pamatlietā etnisko izcelsmi un ka informācijas par viņa izcelsmes valsti vērtējumā uz to nav nekādas atsaucis.

³³ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 17. februāris, *Elgafaji* (C-465/07, EU:C:2009:94, 43. punkts).

³⁴ Skat. spriedumu, 2010. gada 2. marts, *Salahadin Abdulla* u.c. (C-175/08, C-176/08, C-178/08 un C-179/08, EU:C:2010:105, 89. un 90. punkts).

izcelsmes valsti. Citiem vārdiem, šī iestāde nedrīkst izvērtēt tikai daļēju vai novecojušu informāciju, ko pieteikuma iesniedzējs sniedzis sava pieteikuma pamatojumam, bet tai ir jāsaņem aktualizēta informācija.

2. Vai pienākums sadarboties nozīmē, ka atbildīgajai iestādei ir pienākums saņemt tiesu medicīnas ekspertīzi par pieteikuma iesniedzēja garīgo veselību?

61. Iesniedzējtiesa norāda, ka prasītājs pamatlietā Starptautiskās aizsardzības birojam bija iesniedzis medicīnisku ziņojumu, kurā uzsvērti garīgi traucējumi, ko radījusi atrašanās bumbas sprādziena tiešā tuvumā teroristu uzbrukumā viņa izcelsmes valstī³⁵. Šī tiesa paskaidro, ka Starptautiskās aizsardzības birojs Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesā ir apgalvojis, ka šāds ziņojums neļaujot konstatēt, vai garīgās problēmas, no kā cieš pieteikuma iesniedzējs, radīja vai neradīja bumbas sprādzieni. Turklāt no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa ir piekritusi šādam viedoklim un uzskata, ka tiesu medicīnas ekspertīze, proti, “*Spirasi* ziņojums”, patiešām būtu varējis būt “lietderīgāks”³⁶. Tādēļ iesniedzējtiesa secina, ka gan Starptautiskās aizsardzības birojs, gan Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa ir uzskatījuši, ka ar prasītāja pamatlietā iesniegto medicīnisko ziņojumu nepietiek un tiesu medicīnas ekspertīze būtu vajadzīga.

62. Šādā kontekstā rodas jautājums, vai Direktīvas 2004/83 4. panta 1. punktā iedibinātais pienākums sadarboties uzliek valsts iestādēm pienākumu saņemt šādu ekspertīzi.

63. Pirmkārt, attiecībā uz pirmo novērtēšanas posmu saistībā ar faktisko apstākļu konstatēšanu norādīšu, ka šāds pienākums neizriet no šīs tiesību normas formulējuma. Direktīvas 2004/83 mērķis ir noteikt minimālos standartus nosacījumiem, kas jāizpilda trešo valstu valstspiederīgajiem, lai varētu saņemt starptautisko aizsardzību. Ja Savienības likumdevējs būtu vēlējis uzlikt dalībvalstīm šādu pienākumu, tas noteikti būtu to skaidri precizējis. Tādēļ valstu iestādēm jābūt novērtējuma brīvībai, *nosakot, vai tiesu medicīnas ekspertīze ir vai nav vajadzīga*, lai veiktu individuālu izvērtēšanu, kas valstu iestādēm jāveic atbilstoši Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punktam³⁷.

64. Taču pretēji atbildētāju apgalvojumiem, ja – kā šajā lietā – minētās iestādes uzskata, ka šāda tiesu medicīnas ekspertīze ir *noderīga vai nepieciešama*, lai izvērtētu starptautiskās aizsardzības pieteikumu³⁸, manuprāt, no pienākuma sadarboties Direktīvas 2004/83 4. panta 1. punkta izpratnē izriet, ka tām ir par to jāinformē pieteikuma iesniedzējs un jāsadarbojas ar viņu, lai varētu saņemt šādu ekspertīzi³⁹. Kā jau esmu norādījis, no valstu iestādēm noteiktā pienākuma sadarboties izriet, ka tad, ja atbildīgā iestāde uzskata, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja sniegtie fakti ir nepilnīgi, novecojuši vai neatbilstoši, tai ir aktīvi jāsadarbojas ar pieteikuma iesniedzēju, lai spētu savākt visus nepieciešamos faktus⁴⁰, kuri pierādītu faktiskos apstākļus, kas var kalpot par pierādījumiem pieteikuma pamatojumam.

³⁵ Skat. šo secinājumu 7. punktu.

³⁶ Attiecībā uz *Spirasi* ziņojumu skat. interneta vietni: <https://spirasi.ie/what-we-do/medico-legal-report/>.

³⁷ Lai gan Direktīva 2013/32 šajā lietā nav piemērojama, man šķiet lietderīgi minēt, ka šīs direktīvas 18. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts, ka tad, “ja atbildīgā iestāde uzskata, ka tas ir būtiski, lai izvērtētu starptautiskās aizsardzības pieteikumu saskaņā ar [Direktīvas 2011/95] 4. pantu, dalībvalstis ar pieteikuma iesniedzēja piekrišanu organizē pieteikuma iesniedzēja medicīnisko pārbaudi attiecībā uz pazīmēm, kas varētu norādīt uz agrāk veiktu vajāšanu vai nodarītu smagu kaitējumu. Dalībvalstis var arī paredzēt, ka pieteikuma iesniedzējs pats organizē šādu medicīnisko pārbaudi” (mans izcēlums).

³⁸ Skat. šo secinājumu 16., 17. un 61. punktu.

³⁹ Šajā nozīmē skat. spriedumu M. (66. punkts).

⁴⁰ Skat. šo secinājumu 52. punktu.

65. Otrkārt, attiecībā uz otro novērtēšanas posmu saistībā ar to pierādījumu juridisko vērtējumu, kuri sniegti pieteikuma pamatojumam, atgādināšu, ka no Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta b) un c) apakšpunkta izriet, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma individuāls novērtējums ir jāveic, ņemot vērā pieteikuma iesniedzēja iesniegto atbilstošu informāciju un dokumentus, tostarp informāciju, kas ļauj noteikt, vai viņš ticis vai var tikt pakļauts vajāšanai vai būtiskam kaitējumam, kā arī pieteikuma iesniedzēja individuālo stāvokli un *personiskos apstākļus*, lai, pamatojoties uz šiem apstākļiem, noteiktu, vai darbības, ar kādām tam bija jāsaskaras vai ar kādām tam var nākties saskarties, būtu uzskatāmas par vajāšanu vai būtisku kaitējumu. Tostarp Tiesa jau ir nospriedusi, ka šīs direktīvas 4. panta 3. punkts neizslēdz ekspertīžu izmantošanu faktu un apstākļu novērtēšanas procesā⁴¹. Tātad atbildīgajām iestādēm paziņojumu un dokumentāro vai citu pierādījumu novērtēšanas kārtība ir jānosaka atbilstoši katras starptautiskās aizsardzības pieteikumu kategorijas raksturīgajām īpašībām⁴².

66. Šajā ziņā prasību saņemt tiesu medicīnas ekspertīzi par pieteikuma iesniedzēja garīgo veselību, ja valsts iestādes to uzskata par noderīgu vai nepieciešamu, lai novērtētu pierādījumus, pamato Direktīvas 2005/85 4. panta 1. punkts un 8. panta 2. punkts. Šī tiesību norma paredz pienākumu atbildīgajai iestādei veikt pieteikumu “atbilstīgu izvērtēšanu”, pēc kuras tās pieņem lēmumu par patvēruma pieteikumu⁴³. Patiesībā šī iestāde nespēs veikt šādu pieteikumu atbilstīgu izvērtēšanu šo tiesību normu izpratnē, ja – lai gan tā uzskata, ka tiesu medicīnas ekspertīze būtu noderīga vai nepieciešama, lai individuāli izvērtētu attiecīgo pieteikumu, – tā šādu ekspertīzi nesaņem.

67. Tādēļ uzskatu, ka Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta b) un c) apakšpunkts atbildīgajai iestādei saistībā ar tās pienākumu veikt pieteikuma *atbilstīgu izvērtēšanu* Direktīvas 2005/85 8. panta 2. punkta izpratnē, ja tā uzskata, ka tiesu medicīnas ekspertīze par pieteikuma iesniedzēja garīgo veselību būtu noderīga vai nepieciešama, lai individuāli izvērtētu šo pieteikumu, uzliek pienākumu saņemt šādu ekspertīzi. Manuprāt, citāda interpretācija būtu pretrunā Direktīvas 2004/83 mērķim un atņemtu saturu gan šīs direktīvas 4. panta 3. punktam, gan Direktīvas 2005/85 8. panta 2. punktam.

3. *Pap pienākuma sadarboties un pienākuma veikt pieteikuma atbilstīgu izvērtēšanu pārkāpuma sekām*

68. Pirms pienākuma sadarboties un pienākuma veikt pieteikuma atbilstīgu izvērtēšanu pārkāpuma seku vērtējuma (par to c) un d) iedaļā) ir jānosaka, vai, kā apgalvo Vācijas valdība un Komisija, Direktīvas 2005/85 39. pantā ir prasīts, lai pirmās instances tiesa spētu veikt lēmuma par patvēruma vai starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu *ex nunc* pārbaudi pēc būtības (par to a) iedaļā). Apstiprinošas atbildes gadījumā rodas jautājums, vai Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa ir jāuzskata par tiesu iestādi Direktīvas 2005/85 39. panta izpratnē (par to b) iedaļā).

⁴¹ Tiesa ir precizējusi, ka iespējamās ekspertīzes izmantošanas kārtībai ir jāatbilst atbilstošajām Savienības tiesību normām, it īpaši Hartā garantētajām pamattiesībām, tādām kā tiesības uz cilvēka cieņas respektēšanu, kas paredzētas Hartas 1. pantā. Skat. spriedumu, 2018. gada 25. janvāris, F (C-473/16, EU:C:2018:36, 34. un 35. punkts).

⁴² Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 25. janvāris, F (C-473/16, EU:C:2018:36, 36. punkts).

⁴³ Spriedums, 2018. gada 25. janvāris, F (C-473/16, EU:C:2018:36, 40. punkts).

a) Par “tiesas” jēdzienu Direktīvas 2005/85 39. panta izpratnē

69. Atgādinājumam – Direktīvas 2005/85 39. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka dalībvalstis nodrošina, ka patvēruma meklētājiem ir tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību tiesā saistībā ar pieņemto lēmumu par to patvēruma pieteikumu. Tomēr šajā tiesību normā nav precizēts, ka tiesai ir jābūt iespējai veikt šādu pārbaudi *ex nunc*. Šajā kontekstā Komisija rakstveida apsvērumos norāda, ka tās ieskatā šīs prasības izriet no Tiesas judikatūras.

70. Šajā ziņā norādišu, ka šāda prasība skaidri izriet no Direktīvas 2013/32 46. panta, ar ko ir aizvietots Direktīvas 2005/85 39. pants un kas nav piemērojams šajā lietā. Tomēr man šķiet lietderīgi atzīmēt, kā Komisija secinājusi leģislatīvajā procesā saistībā ar minēto 46. pantu, ka šī tiesību norma “lielā mērā balstās uz tendencēm [Tiesas] un Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesu praksē”⁴⁴. Tādēļ pārbaudišu, vai Direktīvas 2005/85 39. pantā, kā to interpretējusi Tiesa, paredzēta šāda prasība.

71. Pirmkārt, Tiesa jau ir norādījusi, ka Direktīvas 2005/85 39. pantā paredzētās prasības raksturs ir jānoskaidro saskaņā ar Hartas 47. pantu, kurā ir nostiprināts efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips un saskaņā ar kuru ikvienai personai, kuras Savienības tiesībās garantētās tiesības un brīvības ir tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ievērojot šajā pantā paredzētos nosacījumus⁴⁵. Tā it īpaši ir nospriedusi: lai šo tiesību īstenošana būtu efektīva, valsts tiesai, veicot *padziļinātu izvērtējumu*, ir jāvar pārbaudīt to iemeslu pamatotību, kuri kompetento administratīvo iestādi mudinājuši starptautiskās aizsardzības pieteikumu atzīt par nepamatotu⁴⁶. Šajā ziņā atgādināšu, ka jebkuram lēmumam piešķirt bēgļa statusu vai alternatīvās aizsardzības statusu ir jābūt balstītam uz individuālu vērtējumu⁴⁷.

72. Otrkārt, Tiesa saistībā ar Regulu (ES) Nr. 604/2013⁴⁸ ir nospriedusi, ka tāda prasība atcelt tiesību aktu, kura celta par administratīvu lēmumu un kuras ietvaros tiesa, kas izskata lietu, nevar ņemt vērā apstākļus, kuri radušies pēc šā lēmuma pieņemšanas, nenodrošina pietiekamu tiesību aizsardzību tiesā, kas attiecīgajai personai ļautu īstenot tiesības, kuras tai izriet no šīs regulas un Hartas 47. panta⁴⁹.

73. Treškārt, jāpiebilst – kā atgādinājis ģenerālvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*] –, ka “pilnīgas pārbaudes” prasību, kas ietver ne tikai piemērojamās tiesību normas, bet aptver arī faktu konstatāciju un izvērtēšanu, jau sen ir iedibinājusi Eiropas Cilvēktiesību Tiesa⁵⁰. Šīs tiesas ieskatā

⁴⁴ 2009. gada 21. oktobra Priekšlikums Eiropas Parlamenta un padomes direktīvai par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem starptautiskās aizsardzības statusu (COM(2009) 554 final, 9. lpp.) Skat. šo secinājumu 51. zemsvītras piezīmi.

⁴⁵ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 17. decembris, *Tall* (C-239/14, EU:C:2015:824, 51. punkts un tajā minētā judikatūra). Direktīvas 2005/85 27. apsvērumā ir precizēts, ka saskaņā ar Savienības tiesību pamatprincipu uz lēmumiem par patvēruma pieteikumiem un bēgļa statusa atņemšanu attiecinā efektīvu tiesisko aizsardzību tiesā LESD 267. panta nozīmē.

⁴⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 28. jūlijs, *Samba Diouf* (C-69/10, EU:C:2011:524, 56. un 61. punkts).

⁴⁷ Spriedums, 2020. gada 19. marts, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (C-406/18, EU:C:2020:216, 29. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. šo secinājumu 56. punktu.

⁴⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp.).

⁴⁹ Skat. spriedumu, 2021. gada 15. aprīlis, *État belge* (Apstākļi pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas) (C-194/19, EU:C:2021:270, 45. punkts).

⁵⁰ Attiecībā uz Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punkta interpretāciju skat. ģenerālvokāta P. Mengoci secinājumus lietā *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:327, 69. punkts). Skat. arī spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 113. punkts).

minētajai pārbaudei jābūt uzmanīgai, neatkarīgai, stingrai un pilnīgai un tai jāļauj atbrīvoties no jebkādam šaubām, lai cik tās būtu leģitīmas, par starptautiskās aizsardzības pieteikuma nepamatotību neatkarīgi no tās iestādes kompetences apmēra, kurai jāveic pārbaude⁵¹.

74. Tādēļ jāuzskata, ka Direktīvas 2005/85 39. pants, raugoties no Hartas 47. panta skatpunkta, prasa, lai pirmās instances tiesa varētu veikt lēmuma par patvēruma vai starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu *ex nunc* pārbaudi.

b) Par Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesas kā “tiesas” kvalifikāciju Direktīvas 2005/85 39. panta izpratnē

75. Atbildē uz Tiesas lūgumu sniegt paskaidrojumus iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka Starptautiskās aizsardzības birojs pieņem lēmumu piešķirt vai noraidīt starptautisko aizsardzību pirmajā instancē Direktīvas 2005/85 23. panta izpratnē⁵². Otrkārt, iesniedzējtiesa paskaidro, ka Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa tādā strīdā kā pamatlietā rīkojas kā tiesu iestāde, kura veic pirmā līmeņa pārbaudi tiesā un kurā ir iespējams iesniegt prasību par faktiskajiem un tiesību jautājumiem pret pirmās instances lēmumu, ko pieņēmusi atbildīgā iestāde (proti, Starptautiskās aizsardzības birojs), šīs direktīvas 39. panta izpratnē⁵³. Tā it īpaši uzsver, ka Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa pieņem *ex nunc* lēmumus un tai ir tiesības pieprasīt, lai tieslietu un vienlīdzības ministrs veiktu izmeklēšanu un sniegtu tai informāciju⁵⁴.

76. Tādēļ uzskatu: tā kā atbildīgās iestādes lēmums saskaņā ar Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta a)–c) apakšpunktu kopsakarā ar Direktīvas 2005/85 8. panta 2. punkta b) apakšpunktu ir jāpieņem pēc “atbilstīgas izvērtēšanas”, kurā tiek ņemti vērā visi atbilstošie apstākļi saistībā ar izcelsmes valsti – tostarp, ja šī iestāde to uzskata par noderīgu vai nepieciešamu, tiesu medicīnas ekspertīze par pieteikuma iesniedzēja garīgo veselību –, pirmās instances tiesas veiktā šīs iestādes motīvu pamatotības pārbaude, kā savos apsvērumos pamatoti norādījusi Komisija, paredz precīzas un aktualizētas informācijas, uz kuru tostarp bijis balstīts pārbaudāmais administratīvais lēmums, par esošo situāciju izcelsmes valstī izvērtējumu.

77. Tāpat, ja šī tiesa uzskata, ka pieteikuma iesniedzēja sniegtie pierādījumi nav pietiekami, lai pamatotu viņa paziņojumu, saskaņā ar kuru viņš jau bijis būtiska kaitējuma upuris, nedz arī lai novērtētu tostarp viņa garīgās veselības stāvokli, tai ir jābūt iespējai uzdot pierādījumu savākšanas pasākumus, lai ļautu pieteikuma iesniedzējam iesniegt tiesu medicīnas ekspertīzes atzinumu. Tas nozīmē, ka pirmās instances tiesa, kas izskata prasību, var veikt *ex nunc* pārbaudi, proti, nevis balstoties uz apstākļiem, kuri bija vai kuriem bija jābūt zināmiem iestādei, kas pieņēmusi lēmumu, lēmuma pieņemšanas brīdī, bet uz tiem, kuri pastāv brīdī, kad tiesa pieņem nolēmumu.

⁵¹ Attiecībā uz 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 3. un 13. pantu skat. ECT spriedumus, 2000. gada 11. jūlijs, *Jabari* pret Turciju (CE:ECHR:2000:0711JUD004003598, 50. punkts); 2005. gada 12. aprīlis, *Chamaïev* u.c. pret Gruziju un Krieviju (CE:ECHR:2005:0412JUD003637802, 448. punkts); 2011. gada 21. janvāris, *M.S.S.* pret Beļģiju (CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, 293. un 388. punkts), un 2012. gada 2. oktobris, *Singh* u.c. pret Beļģiju (CE:ECHR:2012:1002JUD003321011, 103. punkts). Šajā ziņā skat. arī Reneman, M., “Judicial Review of the Establishment and Qualification of the Facts”, *EU Asylum Procedures and the Right to an Effective Remedy*, Hart Publishing, Londona, 2014, 249.–293. lpp., it īpaši 268.–270. un 292. lpp.

⁵² Iesniedzējtiesa it īpaši piebilst, ka saskaņā ar 2015. gada Starptautiskās aizsardzības likuma 47. panta 3. punktu, ja Starptautiskās aizsardzības birojs rekomendē piešķirt starptautisko aizsardzību vai ja Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesa apstiprina šo rekomendāciju apelācijas instancē, tieslietu un vienlīdzības ministram nav nekādas diskrecionārās varas un tam ir saistoši šie lēmumi, izņemot, ja pastāv saprātīgi iemesli uzskatīt, ka prasītājs rada draudus sabiedrībai vai valsts drošībai.

⁵³ Iesniedzējtiesa precīzē, ka 2015. gada Starptautiskās aizsardzības likumā ir saglabātas *Refugee Appeals Tribunal* (Bēgļu apelācijas tiesa) funkcijas, struktūra un piekritība pēc būtības, kā Tiesa secinājusi 2013. gada 31. janvāra spriedumā D. un A. (C-175/11, EU:C:2013:45, 20.–32. un 78.–105. punkts).

⁵⁴ Šajā ziņā iesniedzējtiesa atsaucas uz 2015. gada Starptautiskās aizsardzības likuma 44. pantu.

78. Līdz ar to Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesai kā tiesai, kas minēta Direktīvas 2005/85 39. pantā, lasot to no Hartas 47. panta skatpunkta, ir pienākums saņemt un pārbaudīt precīzu un aktualizētu informāciju par pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valstī pastāvošo situāciju, tostarp tiesu medicīnas ekspertīzi, ja tā uzskata to par noderīgu vai nepieciešamu, ņemot vērā tās pienākumu nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību pret atbildīgās iestādes, šajā gadījumā – Starptautiskās aizsardzības biroja, lēmumu, ar kuru ir atteikts piešķirt patvēruma tiesības vai starptautisko aizsardzību.

c) Par iespēju atcelt lēmumu, ar ko noraidīti pieteikumi

79. Iesniedzējtiesa vēlas zināt, vai šāds pienākums pats par sevi var izraisīt lēmuma noraidīt patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikumus atcelšanu.

80. Man jāprecizē, ka atbildē uz Tiesas lūgumu sniegt paskaidrojumus iesniedzējtiesai, atsaucoties uz sprieduma D. un A. 102. un 103. punktu, ir norādījusi, ka Īrijas bēgļa statusa piešķiršanas un atņemšanas sistēma ietver arī iespēju veikt Starptautiskās aizsardzības biroja un Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesas pārbaudi iesniedzējtiesā attiecībā uz tiesību kļūdām pieteikuma novērtēšanā⁵⁵. Tātad šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir radies saistībā ar šādu pārbaudi tiesā.

81. Tas, manuprāt, nozīmē, ka iesniedzējtiesa nodrošina otrā līmeņa pārbaudi. Tāpēc tās vērtējums attiecas tikai uz iespējamām tiesību kļūdām, kā tas ir šajā gadījumā, gan uz atbildīgās iestādes, gan pirmās instances tiesas pienākumu saņemt precīzu un aktualizētu informāciju par pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valsti, tostarp tiesu medicīnas ekspertīzi, ja tās uzskata to par noderīgu vai nepieciešamu.

82. Lai gan šāda pienākuma pārkāpums var izraisīt lēmuma par pieteikumu noraidīšanu atcelšanu, atbildē uz lūgumu sniegt paskaidrojumus iesniedzējtiesai precizē, ka gadījumos, kad tā nospriež, ka ir pieļauta tiesību kļūda, tā nosūta lietu atpakaļ Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesai, lai šī tiesa pieņem jaunu nolēmumu apelācijā par faktiskajiem un tiesību jautājumiem. Tātad iesniedzējtiesai ir jānovērtē, vai pastāv šāda kļūda.

d) Par pierādīšanas pienākumu

83. Vai pieteikuma iesniedzējam var uzlikt pienākumu pierādīt, ka lēmums būtu varējis būt atšķirīgs, ja nebūtu pārkāpts pienākums veikt atbilstīgu pieteikuma izvērtēšanu?

84. Vācijas valdība rakstveida apsvērumos pamatoti apgalvo – ja pirmās instances tiesa pati veic pilnīgu pārbaudi, lai noteiktu, vai patvēruma pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uz starptautisko aizsardzību, balstoties uz aktuāliem faktiskajiem apstākļiem, tad lietas dalībniekiem nav jāpierāda, ka valsts atbildīgās iestādes lēmums būtu varējis būt atšķirīgs.

⁵⁵ Spriedums, 2013. gada 31. janvāris (C-175/11, EU:C:2013:45). Iesniedzējtiesa piebilst, ka šī sistēma paredz iespēju celt prasību par tiesību jautājumiem *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija) un *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija), ja ir dota šāda atļauja.

85. Šajā ziņā norādīšu – lai gan, protams, ir taisnība, ka šis jautājums ietilpst dalībvalstu procesuālajā autonomijā, tomēr, kā jau esmu izskaidrojis, patvēruma vai starptautiskās aizsardzības tiesību efektīva īstenošana, kā arī prasību, kas izriet no Hartas 47. panta⁵⁶, un neizraidišanas principa ievērošana prasa, lai pirmās instances tiesa veiktu *ex nunc* pārbaudi, kas paredzēta Direktīvas 2005/85 39. pantā⁵⁷.

86. Līdz ar to, ņemot vērā pamattiesību, kas iesaistītas patvēruma vai starptautiskās aizsardzības pieteikumā, nozīmīgumu, man nešķiet piemēroti, ka gadījumā, ja ir pārkāpts atbildīgās iestādes un pirmās instances tiesas pienākums veikt pieteikuma *atbilstīgu izvērtēšanu*, pienākums pierādīt, ka tad, ja nebūtu šāda pārkāpuma, lēmums būtu atšķirīgs, ir prasītājam. Tieši pretēji, šajā izvērtēšanā pienākums sniegt šādus pierādījumus, manuprāt, ir pārmērīgs, jo šāds pienākums ir valsts iestādei un minētajai tiesai, nevis prasītājam.

C. Par lēmumu par patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikumiem nepieņemšanas saprātīgā termiņā sekām (ceturtais un piektais jautājums)

87. Ar ceturto un piekto jautājumu, kuri, manuprāt, jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai vairāk nekā trīsarpus gadu, kas pagājuši no patvēruma pieteikuma iesniegšanas līdz Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesas lēmumam, var pamatot ar tiesību aktu grozījumiem, kas Īrijā veikti šīs tiesvedības laikā, un, ja tas tā ir, vai šāds laika periods, ko iesniedzējtiesa kvalificē kā “nesaprātīgu”, pats par sevi var pamatot lēmuma par pamatlietā aplūkoto pieteikumu noraidīšanu atcelšanu.

88. Pirms atbildes sniegšanas uz šiem jautājumiem īsumā apskatīšu, kāda ir atšķirība starp Direktīvas 2005/85 23. un 39. pantā minētajiem termiņiem un kāds ir šo termiņu raksturs.

1. Atšķirība starp Direktīvas 2005/85 23. un 39. pantā minētajiem termiņiem un šo termiņu raksturs

89. Vispirms jānorāda, ka no Direktīvas 2005/85 uzbūves un sistēmas – it īpaši no nošķiruma starp III nodaļā paredzētajām procedūrām pirmajā instancē un V nodaļā paredzētajām apelācijas procedūrām – izriet, ka jānošķir termiņš atbildīgās iestādes lēmuma pieņemšanai, kas minēts šīs direktīvas 23. pantā, un termiņš pirmās instances tiesas nolēmuma pieņemšanai, kas minēts šīs direktīvas 39. pantā.

90. Pirmkārt, attiecībā uz Direktīvas 2005/85 23. pantā paredzētā termiņa raksturu atgādināšu, ka šā panta 2. punkta pirmajā daļā ir noteikts: dalībvalstis nodrošina, ka šāda procedūra tiek pabeigta *cik ātri vien iespējams*, neskarot atbilstīgu un pilnīgu izvērtēšanu⁵⁸. Tātad no šīs tiesību normas formulējuma izriet, ka tā attiecas vienīgi uz atbilstošu termiņu, kurā atbildīgā iestāde pieņem lēmumu izvērtēšanas procedūrā. Līdz ar to šis sešu mēnešu termiņš ir indikatīvs un šai iestādei nekādā ziņā nav saistošs.

91. No vienas puses, to pamato Direktīvas 2005/85 mērķis. Šajā ziņā atgādināšu, ka Tiesai jau ir bijusi iespēja uzsvērt, ka ar šo direktīvu ieviestās procedūras ir minimālie standarti un dalībvalstīm daudzējādā ziņā ir rīcības brīvība šīs tiesību normas ieviest, ņemot vērā valsts tiesību

⁵⁶ Skat. spriedumu, 2014. gada 8. maijs, N. (C-604/12, EU:C:2014:302, 41. punkts).

⁵⁷ Skat. šo secinājumu 40. un 41., kā arī 71.–74. punktu.

⁵⁸ Turpretim Direktīvas 2013/32 31. panta 3. punktā paredzētais sešu mēnešu termiņš, kas šajā lietā nav piemērojams, ir saistošs visām dalībvalstīm.

īpatnības⁵⁹. It īpaši tā ir norādījusi, ka Savienības likumdevēja nodoms atstāt šādu rīcības brīvību ir atrodams it īpaši Direktīvas 2005/85 11. apsvēruma un 23. panta formulējumā – tie ir veltīti izvērtēšanas procedūrai⁶⁰. Patiesībā, kā izriet no šā apsvēruma, gan dalībvalstu, gan patvēruma meklētāju interesēs ir tas, lai patvēruma pieteikumi tiktu izskatīti ātri⁶¹.

92. No otras puses, šā termiņa indikatīvo raksturu pamato Direktīvas 2005/85 23. panta 2. punkta otrās daļas a) un b) apakšpunkts. Šī tiesību norma paredz, ka gadījumā, ja lēmumu nevar pieņemt sešu mēnešu laikā, dalībvalstis nodrošina, ka konkrētais pieteikuma iesniedzējs tiek vai nu informēts par aizkavēšanos, vai pēc sava pieprasījuma saņem informāciju par termiņu, kurā ir jāsaņem lēmums par viņa pieteikumu. Saskaņā ar šo tiesību normu šāda informācija neuzliek dalībvalstij *nekādu pienākumu* pret konkrēto pieteikuma iesniedzēju pieņemt lēmumu šajā termiņā.

93. Otrkārt, attiecībā uz Direktīvas 2005/85 39. pantā paredzēto termiņu raksturu atgādināšu, ka tā 4. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis *var* noteikt termiņus izskatīšanai pirmās instances tiesā, lai izvērtētu atbildīgās iestādes lēmumu⁶². Tāpēc no šīs tiesību normas skaidri izriet, ka tā neparedz ne indikatīvu, ne imperatīvu termiņu, kurā šai tiesai ir jāpieņem nolēmums apelācijas sūdzībā pret atbildīgās iestādes lēmumu.

94. Kad tas ir precizēts, man jānorāda, ka šajā gadījumā Starptautiskās aizsardzības biroja lēmums noraidīt pieteikumus ir ticis pieņemts vairāk nekā sešpadsmit mēnešus pēc brīža, kad prasītājs pamatlietā iesniedza pieteikumu par bēgļa statusa piešķiršanu, savukārt Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesas lēmums, ar kuru tika noraidīta apelācijas sūdzība par [pirmo minēto] lēmumu, tika pieņemts divus gadus un divus mēnešus pēc prasības celšanas. Taču iesniedzējtiesas jautājums ir par to, ka lēmumu, ar kuru tika apstiprināts atteikums piešķirt prasītājam pamatlietā starptautisko aizsardzību, pirmās instances tiesa pieņēma *trīs gadus un septiņus mēnešus* pēc viņa pirmā patvēruma pieteikuma iesniegšanas.

95. Tāpēc, lai gan, kā esmu norādījis, ir jānošķir izvērtēšanas procedūras indikatīvais termiņš, kas minēts Direktīvas 2005/85 23. panta 2. punktā, no šīs direktīvas 39. panta 4. punktā minētā apelācijas procedūras termiņa, kuru var noteikt dalībvalstis, un lai gan piekrītu Komisijas viedoklim, ka Direktīva 2005/85 nenosaka imperatīvu termiņu, kurā ir jāpieņem galalēmums, tomēr rodas jautājums, vai šis vairāk nekā trīsarpus gadu termiņš ir saprātīgs.

96. Es tā nedomāju šādu iemeslu dēļ.

2. Par lēmumu nepieņemšanu saprātīgā termiņā

97. Pirmkārt, protams, ir taisnība, ka tad, ja nav Savienības tiesību normu par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūram, atbilstoši procesuālās autonomijas principam dalībvalstu kompetencē ietilpst noteikt šīs procedūras, tomēr nodrošinot pamattiesību ievērošanu un Savienības tiesiskā regulējuma par starptautisko aizsardzību pilnīgu efektivitāti⁶³.

⁵⁹ Skat. it īpaši spriedumu, 2011. gada 28. jūlijs, *Samba Diouf* (C-69/10, EU:C:2011:524, 29. punkts), un 2013. gada 31. janvāris, D. un A. (C-175/11, EU:C:2013:45, 63. punkts).

⁶⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 31. janvāris, D. un A. (C-175/11, EU:C:2013:45, 65. punkts).

⁶¹ Spriedums, 2013. gada 31. janvāris, D. un A. (C-175/11, EU:C:2013:45, 60. punkts).

⁶² Direktīvas 2005/85 39. panta 4. punkts ir identisks Direktīvas 2013/32 46. panta 10. punktam, kurš šajā lietā nav piemērojams.

⁶³ Skat. spriedumu, 2014. gada 8. maijs, N. (C-604/12, EU:C:2014:302, 41. punkts).

98. Tomēr atgādināšu, no vienas puses, ka Tiesas ieskatā efektīvai iespējai saņemt starptautisko aizsardzību ir nepieciešams, lai pieteikums tiktu izskatīts saprātīgā termiņā⁶⁴. Kā norādījis ģenerālvokāts Ī. Bots, patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikumi “ir jāizskata rūpīgi, ievērojot saprātīgu termiņu, jo procedūras ātra izskatīšana sekmē ne tikai pieteikuma iesniedzēja tiesisko drošību, bet arī viņa integrāciju”⁶⁵.

99. Šajā ziņā, manuprāt, ir jāņem vērā gan pieteikumu izskatīšanas procedūru ilgums atbildīgajā iestādē, gan pārsūdzības procedūras ilgums pirmajā instancē – šajā gadījumā attiecīgi Starptautiskās aizsardzības biroja un Starptautiskās aizsardzības lietu apelācijas tiesā.

100. No otras puses, norādīšu, ka Tiesa ir atgādinājusi, ka Hartas 41. pantā nostiprinātās tiesības uz labu pārvaldību atspoguļo Savienības tiesību vispārēju principu. Tādējādi bēgļa statusa vai alternatīvās aizsardzības piešķiršanas procedūrā, kāda apskatīta pamatlietā un kuru vada valsts kompetentā iestāde, ir jāpiemēro no tiesībām uz labu pārvaldību izrietošās prasības, tostarp ikvienas personas tiesības uz objektīvu un saprātīgā termiņā veiktu jautājumu izskatīšanu⁶⁶.

101. Tas nozīmē, ka patvēruma vai starptautiskās aizsardzības procedūras ilgumā ir jāievēro tiesības uz labu pārvaldību, kas nostiprinātas Hartas 41. pantā, un tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību efektivitāte. Šajā ziņā atgādināšu, ka Hartas 47. panta otrajā daļā ir it īpaši noteikts, ka “ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un *laikus veiktu* lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā”⁶⁷. Tāpat man jānorāda, ka, ņemot vērā patvēruma vai starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja individuālo situāciju, dalībvalstij, kurā šis pieteicējs atrodas, ir jāraugās, lai pieteikuma iesniedzēja pamattiesību pārkāpumu nepadarītu vēl smagāku ar nesaprātīga garuma izskatīšanas procedūrām.

102. Otrkārt, attiecībā uz šāda nesaprātīga termiņa attaisnojumu atgādināšu, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru dalībvalsts nevar balstīties uz tiesību aktu grozījumiem, kas veikti pamatlietas laikā, lai pamatotu sava pienākuma lemt par patvēruma vai starptautiskās aizsardzības pieteikumiem saprātīgā termiņā neievērošanu⁶⁸.

103. Visbeidzot, treškārt, attiecībā uz to, vai saprātīga termiņa neievērošana pati par sevi var pamatot lēmuma par patvēruma tiesību vai starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidījumu atcelšanu, piekritu Komisijas viedoklim, ka pienākuma lemt par pieteikumiem saprātīgā termiņā pārkāpums nav atbilstošs pamats, lai saistībā ar tiesību aizsardzību saskaņā ar Direktīvas 2005/85 39. pantu lemtu, vai atteikums piešķirt starptautisko aizsardzību atbilst Direktīvā 2004/83 noteiktajiem nosacījumiem un kritērijiem.

104. Faktiski Direktīvas 2005/85 39. pantā minētās tiesību aizsardzības mērķis ir izlemt, vai atbildīgā iestāde ir pamatoti uzskatījusi, ka pieteikuma iesniedzējs neatbilst nosacījumiem, lai saņemtu starptautisko aizsardzību. Šajā ziņā jautājums, vai personai patiesībā ir vai nav vajadzīga šī aizsardzība, ir jāizvērtē, balstoties uz šādas aizsardzības piešķiršanas kritērijiem, kas minēti

⁶⁴ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 8. maijs, N. (C-604/12, EU:C:2014:302, 45. punkts).

⁶⁵ Ģenerālvokāta Ī. Bota secinājumi lietā M. (C-277/11, EU:C:2012:253, 115. punkts).

⁶⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 8. maijs, N. (C-604/12, EU:C:2014:302, 49. un 50. punkts). Skat. arī Reneman, M., “Judicial Review of the Establishment and Qualification of the Facts”, *EU Asylum Procedures and the Right to an Effective Remedy*, Hart Publishing, Londona, 2014, 249.–293. lpp., it īpaši 288. lpp.

⁶⁷ Mans izcēlums.

⁶⁸ Šajā nozīmē saistībā ar patvēruma tiesībām skat. spriedumu, 2009. gada 9. jūlijs, Komisija/Spānija (C-272/08, nav publicēts, EU:C:2009:442, 10. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī spriedumu, 2012. gada 19. aprīlis, Komisija/Grieķija (C-297/11, nav publicēts, EU:C:2012:228, 14. punkts).

Direktīvā 2004/83. Tam, ka lēmums par starptautiskās aizsardzības nepieciešamību netika pieņemts saprātīgā termiņā, šajā izvērtēšanā nav nozīmes, un tas nevar kalpot par pamatu, pieņemot lēmumu par aizsardzības piešķiršanu.

105. Paturot to prātā, atgādināšu, ka Hartas 47. panta otrajā daļā ir precizēts, ka “ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību”⁶⁹. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesību uz aizstāvību ievērošana ir Savienības tiesību pamatprincips⁷⁰. Šajā gadījumā, ja procedūras kopējā garuma dēļ tiek pārkāptas patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja tiesības uz aizstāvību, šāda pārkāpuma dēļ saprātīga termiņa neievērošana pati par sevi var pamatot lēmuma par minēto pieteikumu noraidījumu atcelšanu, taču tas jāpārbauda iesniedzējtiesai⁷¹.

D. Par pieteikuma iesniedzēja vispārējo uzticamību (septītais jautājums)

106. Ar septīto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, vai nepatiesa ziņa sākotnējā pieteikumā, kuru pieteikuma iesniedzējs pie pirmās izdevības ir atsaucis, pamato viņa uzticamības apšaubīšanu.

107. Atgādināšu, ka Direktīvas 2004/83 4. panta 1. punktā dalībvalstīm ir paredzēta iespēja uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējam ir pienākums pamatot starptautiskās aizsardzības pieteikumu, un šis pienākums Tiesas ieskatā nozīmē “iesniegt visas sastāvdaļas, kas nepieciešamas”⁷². Šīs direktīvas 4. panta 2. punktā šīs sastāvdaļas ir definētas kā “ieteikuma iesniedzēja paziņojumi un visa dokumentācija, kas ir ieteikuma iesniedzēja rīcībā”. No minētās direktīvas 4. panta 5. punkta turklāt izriet, ka tad, ja ieteikuma iesniedzēja paziņojumos norādīti aspekti nav pamatoti ar dokumentāriem vai *citādiem* pierādījumiem⁷³, šiem aspektiem nav nepieciešams apstiprinājums, ja ir izpildīti pieci nosacījumi, no kuriem viens ir – lai “ieteikuma iesniedzējam kopumā var uzticēties”⁷⁴.

108. Tomēr norādišu, ka ne Direktīvā 2004/83, ne Direktīvā 2005/85 nav precizēts, kas būtu jāsaprot ar “uzticamību”, un tajās nav sniegta neviena norāde par elementiem, kas jāņem vērā, lai valsts iestādes un kompetentās tiesas varētu novērtēt ieteikuma iesniedzēja “vispārējo uzticamību”.

109. Augstais komisārs uzskata, ka “uzticamība ir pierādīta, ja ieteikuma iesniedzējs sniedz saskanīgu un ticamu paziņojumu, kas nav pretrunā vispārējai zināmāi informācijai un kas līdz ar to, visu izsverot, var tikt uzskatīts par ticamu”⁷⁵. No šīs definīcijas izriet, ka šie kritēriji atbilst vienam no kumulatīvajiem nosacījumiem, kas paredzēti Direktīvas 2004/83 4. panta 5. punktā, proti, nosacījumam, ka “ieteikuma iesniedzēja paziņojumi tiek uzskatīti par *saskaņotiem un*

⁶⁹ Saskaņā ar Hartas 48. panta 2. punktu ikvienam apsūdzētajam tiek garantētas tiesības uz aizstāvību.

⁷⁰ Spriedums M. (81. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁷¹ Saistībā ar Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punktu, kas nav piemērojams šajā lietā, skat. 2019. gada 29. jūlija spriedumu *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 59. punkts un tajā minētā judikatūra) par ikvienas dalībvalsts pienākumu izstrādāt savus valsts tiesību aktus tā, lai pēc sākotnējā šāda lēmuma atcelšanas un lietas materiālu nosūtīšanas atpakaļ administratīvajai iestādei vai tiesai līdzīgai iestādei īsā termiņā tiktu pieņemts jauns lēmums un tas atbilstu spriedumā par tiesību akta atcelšanu ietvertajam novērtējumam.

⁷² Spriedums M (65. punkts).

⁷³ Runa ir īpaši ir par mutiskiem, dokumentāriem, vizuāliem, audiāliem vai lietiskiem pierādījumiem. Skat. Augstā komisāra ziņojumu *Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report*, 2013. gada maijs, pieejams interneta vietnē: <https://www.refworld.org/docid/519b1fb54.html>.

⁷⁴ Direktīvas 2004/83 4. panta 5. punkta e) apakšpunkts (mans izcēlums).

⁷⁵ Mans tulkojums. Augstais komisārs, *Note on the Burden and Standard of Proof in Refugee Claims*, 1998. gada 16. decembris, 11. punkts, pieejams interneta vietnē: <https://www.refworld.org/pdfid/3ae6b3338.pdf>.

ticamiem un nav pretrunā ar vispārēju un specifisku informāciju, kas pieejama par pieteikuma iesniedzēja lietu”⁷⁶. Tādēļ šī definīcija man nešķiet atbilstoša, lai definētu “vispārējas uzticamības” kritēriju šīs direktīvas 4. panta 5. punkta e) apakšpunkta izpratnē. Drīzāk es secinu, ka šis kritērijs atbildīgajai iestādei ir jāizvērtē saistībā ar tās pienākumu veikt starptautiskās aizsardzības pieteikuma individuālu novērtējumu, pamatojoties tostarp uz pieteikuma iesniedzēja individuālo stāvokli un personiskajiem apstākļiem atbilstoši minētās direktīvas 4. panta 3. punkta c) apakšpunktam.

110. Šajā ziņā norādīšu, ka Tiesa jau ir atgādinājusi atbildīgajām iestādēm izvirzīto prasību atbilstoši Direktīvas 2005/85 13. panta 3. punkta a) apakšpunktam⁷⁷ un Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punktam veikt interviju, ņemot vērā personisko vai vispārējo situāciju, kas raksturo pieteikumu, tostarp pieteikuma iesniedzēja ievainojamību, un individuāli novērtēt šo pieteikumu, ņemot vērā katra pieteikuma iesniedzēja individuālo stāvokli un personiskos apstākļus⁷⁸.

111. Šādā kontekstā tas, ka pieteikuma iesniedzējs bija sniedzis nepatiesas ziņas, pats par sevi bez papildu faktoriem, kas liecinātu, ka pieteikuma iesniedzēja apgalvojumi ir nepamatoti, nenozīmē, ka šīs ziņas būtu nozīmīgas vai noteicošas pieteikuma iznākumam⁷⁹. Patiesībā daudzi iemesli var izskaidrot to, kāpēc pieteikuma iesniedzējs ir sniedzis nepatiesas ziņas⁸⁰. Piemēram, ja kāds pierādījums ir pretrunā pieteikuma iesniedzēja sniegtajai informācijai, atbildīgajam darbiniekam ir jāatrisina šī problēma un jādod pieteikuma iesniedzējam iespēja paskaidrot nesakritības⁸¹.

112. Šajā gadījumā no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka prasītāja pamatlietā pieteikums sākotnēji bija balstīts tikai uz vienu nepatiesu ziņu un ka viņš šo ziņu ir atsaucis, pie pirmās izdevības to paskaidrojot. Turklāt nevar izslēgt, ka pirmo ziņu varēja ietekmēt garīgās veselības problēmas, no kurām, šķiet, cieš prasītājs pamatlietā.

113. Tādēļ piekritu Komisijas viedoklim, ka būtu nesamērīgi, balstoties uz vienu nepatiesu ziņu, kuru pieteikuma iesniedzējs pie pirmās izdevības ir paskaidrojis un atsaucis, uzskatīt, ka viņš nav uzticams.

⁷⁶ Direktīvas 2004/83 4. panta 5. punkta c) apakšpunkts (mans izcēlums).

⁷⁷ Direktīvas 2005/85 13. pantā ir paredzēti nosacījumi, kādi jāievēro personiskā intervijā. Runa it īpaši ir par to, lai personiskā intervija notiktu apstākļos, kas pieteikuma iesniedzējam ļauj izklāstīt visus sava pieteikuma iemeslus. Tādēļ dalībvalstīm jāraugās, lai persona, kam uzdots veikt interviju, būtu pietiekami kompetenta un lai pieteikumu iesniedzēju atbalstam būtu pieejami tulka pakalpojumi.

⁷⁸ Spriedums, 2014. gada 2. decembris, A u.c. (no C-148/13 līdz C-150/13, EU:C:2014:2406, 70. punkts). Kā pamatoti uzsvērusi ģenerāladvokāte E. Šarpstone secinājumos apvienotajās lietās A u.c. (no C-148/13 līdz C-150/13, EU:C:2014:2111, 74. punkts), kas attiecās uz patvēruma meklētāja paziņojumu ticamības izvērtēšanas apjomu saistībā ar viņa dzimumorientāciju un, precīzāk, uz šīs izvērtēšanas ierobežojumiem Direktīvas 2004/83 4. pantā un Hartas 3. un 7. pantā, “patiesi bēgļa statusa pieteicēji bieži lūdz patvērumu, jo viņi ir pārcietuši smagus pārbaudījumus un izturējuši sarežģītus un mokošus apstākļus. Bieži viņiem ir jānotic, novērtējot viņu paskaidrojumu un to atbalstam iesniegto dokumentu ticamību”.

⁷⁹ Eiropas Patvēruma atbalsta birojs, juridiskā analīze: *Évaluation des éléments de preuve et de la crédibilité dans le contexte du régime d’asile européen commun*, EASO, 2018, 79. lpp.

⁸⁰ Piemēram, spiediens, ietekmēšana, autonomijas trūkums, kļūmīgi padomi, bailes, izmisums vai nezināšana. Šajā ziņā skat. Augstā komisāra ziņojumu *Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report*, minēts iepriekš, 213. lpp.

⁸¹ Šajā nozīmē skat. Eiropas Patvēruma atbalsta birojs, *Guide pratique de l’EASO: évaluation des éléments de preuve*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2016, 4. lpp.

VII. Secinājumi

114. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai atbildēt *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) šādi:

- 1) Padomes Direktīvas 2004/83/EK (2004. gada 29. aprīlis) par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu, 4. panta 3. punkta a)–c) apakšpunkts kopsakarā ar Padomes Direktīvas 2005/85/EK (2005. gada 1. decembris) par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu, 8. panta 2. punkta b) apakšpunktu

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas uzliek atbildīgajai iestādei pienākumu, pirmkārt, saņemt precīzu un aktualizētu informāciju par patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valsti un, otrkārt, ja pastāv norādes par garīgās veselības problēmām, kas, iespējams, radušās šajā valstī notikuša traumatiska notikuma dēļ, tiesu medicīnas ekspertīzi par viņa garīgo veselību, ja tā šādu ekspertīzi uzskata par noderīgu vai nepieciešamu pieteikuma novērtējumam.

- 2) Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta a)–c) apakšpunkts kopsakarā ar Direktīvas 2005/85 8. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 39. pantu, kā arī ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas uzliek pirmās instances tiesai pienākumu, ņemot vērā tās pienākumu nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību pret atbildīgās iestādes lēmumu, saņemt, pirmkārt, precīzu un aktualizētu informāciju par patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valsti un, otrkārt, ja pastāv norādes par garīgās veselības problēmām, kas, iespējams, radušās šajā valstī notikuša traumatiska notikuma dēļ, tiesu medicīnas ekspertīzi par viņa garīgo veselību, ja tā šādu ekspertīzi uzskata par noderīgu vai nepieciešamu pieteikuma novērtējumam.

Ņemot vērā pamattiesību, kas iesaistītas patvēruma un starptautiskās aizsardzības pieteikumā, nozīmīgumu, gadījumā, ja ir pārkāpts atbildīgās iestādes un pirmās instances tiesas pienākums veikt pieteikuma atbilstīgu izvērtēšanu, pienākums pierādīt, ka tad, ja nebūtu šāda pārkāpuma, to lēmumi būtu atšķirīgi, nav jāuzliek prasītājam.

- 3) Ja bēgļa statusa un starptautiskās aizsardzības piešķiršanas procedūras kopējā ilguma dēļ tiek pārkāptas bēgļa statusa un starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja tiesības uz aizstāvību, tad saprātīga termiņa neievērošana pati par sevi var pamatot lēmuma par minēto pieteikumu noraidījumu atcelšanu, taču tas jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Dalībvalsts nevar balstīties uz tiesību aktu grozījumiem, kas veikti šīs procedūras laikā, lai attaisnotu sava pienākuma lemt par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem saprātīgā termiņā neievērošanu.

- 4) Direktīvas 2004/83 4. panta 3. punkta c) apakšpunkts un 5. punkta e) apakšpunkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

nepatiesa ziņa sākotnējā pieteikumā par bēgļa statusa piešķiršanu, kuru pieteikuma iesniedzējs pie pirmās izdevības ir paskaidrojis un atsaucis, nepamato viņa vispārējās uzticamības apšaubīšanu.